

Zasedání sklářské sekce ČSSA při ČSAV

Ve dnech 23.–25. října 1984 proběhlo v Novém Boru zasedání sklářské sekce Československé společnosti archeologické při ČSAV, pořádané pod záštitou sekce pro dějiny a tvorbu skla ČsVTS při o. p. Crystalex v Novém Boru.

Zasedání zahájil předseda sekce pro dějiny a tvorbu skla ČsVTS Z. Andres; poté účastníci vyslechli zprávu o činnosti sklářské sekce ČSSA, přednesenou jejím tajemníkem dr. F. Frýdou. Zasedání bylo věnováno v první řadě zprávám o výzkumu a referátům z oblasti problematiky středověké a částečně i novověké sklářské výroby. Dr. F. Gabriel seznámil účastníky s výsledky výzkumu sklářské pece na Vlčí hoře v Lužických horách, která svým datováním kolem r. 1300 je doposud nejstarší středověkou archeologicky zjištěnou sklářskou pecí v Čechách. Dr. E. Černá podala zprávu o pokračování výzkumu sklářské huti z počátku 15. století na Moldavě v Krušných horách, kde byla v tomto roce odkryta další pec. O objevu sklářské huti na lokalitě Lidlovy Dvory, okr. Klatovy, referoval dr. F. Frýda. Jedná se patrně o první stanoviště huti Vogelsangalshütte, zmiňované v písemných pramenech k r. 1699. Význam objevu spočívá především ve skutečnosti, že se zde výjimečně zachovala téměř úplná konstrukce pece. Dr. V. Šplíchal, CSc. prezentoval výsledky výzkumu zaniklé barokní sklárny v Deštném v Orlických horách. Problematikou sklářství na Moravě se ve svých referátech zabývali dr. R. Snášil, který svou zprávou o sklářském výrobním objektu z 9. stol. v Uherském Hradišti potvrdil (vedle nálezů z Nitry a Starého Města u Uh. Hradiště) existenci velkomoravského sklářství, a dr. Z. Himmelová, která referovala o souboru středověkého skla z hradu Rokštejna, okr. Jihlava. Závažný a svým předmětem velmi zajímavý byl referát J. Kubáta a M. Gelnara, „K historii technologie zaniklých sklářských hutí v Lužických horách“. Autoři na základě výsledků fyzikálně chemických rozborů materiálu sklářských pánví dospěli k důležitým poznatkům technologie tavby skla v minulosti. Technologií sklářské výroby se zabýval i R. Hais v příspěvku věnovaném vývoji sklářských pecí. Z dalšího programu je třeba se zmínit zvláště o referátu V. Rožmberské, kterým autorka podala velmi přehledný a soustavný návod k záchraně a rekonstrukci historických skel.

Na ukončení zasedání se účastníci na základě diskuse shodli na usnesení, v němž konstatovali nutnost zřízení centrální laboratoře pro provádění analýz skel spolu s databankou, evidující a uchováající etalony rozborů; dále se vyslovili pro navázání kontaktů s VÚUS Nový Bor za účelem provádění rozborů sklářských pánví z archeologických výzkumů; zdůraznili význam výzkumu sklářských lokalit na Vlčí hoře a Moldavě pro studium historie sklářství; konečně v zájmu sjednocení technologické terminologie v publikacích doporučili sekci pro dějiny a tvorbu skla ČsVTS vypracovat slovník technologických názvu pro potřeby archeologů a historiků.

Závěrem vyslovili účastníci poděkování pořadatelům zasedání a vedení o. p. Crystalex.

ZDENKA HIMMELOVÁ

Slavnostní zasedání československých archeologů v Brně

Ve dnech 15.–16. listopadu 1984 se v Brně konalo u příležitosti 40. výročí SNP slavnostní zasedání československých archeologů spojené s jednáním hlavního výboru Čs. společnosti archeologické, Slovenské archeologické společnosti a val-

ného shromáždění ČSSA. Úvodní projev zasedání přednesl akademik J. Pouлік a součástí jednání dne 16. 11. 1984 byly i informativní referáty o nových archeologických výzkumech. Všechny příspěvky se nějakým způsobem dotýkaly problematiky slovanské a středověké archeologie.

Dr. M. Gojda předvedl výsledky záchranného výzkumu v Roztokách u Prahy, kde bylo v 8 polohách zjištěno časněslovanské osídlení 6.–7. století reprezentované především nálezy polozemnic s výborně dochovanými konstrukčními prvky, otopnými zařízeními i dalšími předměty hmotné kultury. Souhrnný referát o výsledcích archeologických výzkumů na východním Slovensku přednesla dr. M. Lamiová-Schmiedlová, CSc., která se mimo jiné zmínila i o nalezištích ze slovanské doby a středověku (např. Svinica), a podobně byly výzkumy z těchto období zastoupeny i v příspěvku dr. J. Rajtára o dosavadních výsledcích archeologických výzkumů na dunajském vodním díle Gabčíkovo–Nagymaros. Na závěr promluvil dr. Z. Klanica, CSc., o výzkumu v Mikulčicích a jeho dalších perspektivách, včetně průzkumů mikulčického zázemí (Nechvalín, Prušánky, Mutěnice atd.). Zařazení přednášek do programu zasedání poskytlo základní informace o nejnovějších výsledcích některých velkých a stěžejních výzkumů.

ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ

Čechy v době slovanské

Ve dnech 20.–21. listopadu 1984 se v AÚ ČSAV v Praze konala diskuse k tezí připravované syntézy dějin 6.–počátku 13. století nazvaným „Čechy v době slovanské. Archeologie o vzniku o počátcích českého státu. Praha, Archeologický ústav 1984, 193 s.“, které připravil kolektiv autorů za redakce dr. M. Beranové, DrSc., dr. Z. Váni, CSc., a dr. Z. Krumphanzlové, CSc. Dvoudenní jednání zahájil dr. M. Richter, CSc., ředitel AÚ ČSAV v Praze a dr. M. Beranová, DrSc., jež stručně shrnula hlavní problémy plynoucí ze zpracování celého tématu a upozornila na různé přístupy k syntéze nejstarších českých dějin. Každý půlden byl věnován jedné ze čtyř kapitol tezí [I. Počátky slovanského osídlení (6.–7. století), s. 9–27; II. Před vznikem českého státu (8.–9. století), s. 28–68; III. Počátky českého státu (konec 9.–10. století), s. 69–131; IV. Časně feudální stát Přemyslovců (11.–12. století), s. 132–192]. Odeznely úvodní referáty a koreferáty k jednotlivým kapitolám (I. kap. dr. J. Zeman, CSc. a dr. Z. Klanica, CSc., II. kap. dr. Z. Vána, CSc. a dr. D. Třeštík, CSc., III. kap. dr. Z. Krumphanzlová, CSc. a dr. R. Turek, DrSc., IV. kap. dr. B. Nechvátal, CSc. a dr. D. Třeštík, CSc.) a následovala bohatá diskuse jak k celkové koncepci, tak i k jednotlivostem. Takto rozvržená koncepce zasedání se ukázala velmi prospěšná, neformální a přínosná. Kladem byl i fakt, že teze byly předem rozmnoženy a všichni účastníci si je mohli prostudovat. Vzhledem k tomu, že zainteresovaní odborníci i instituce je mají ve vytištěné podobě k dispozici, zmíníme se zde pouze o některých zajímavých koreferátech a diskusních příspěvcích, kterých odeznělo za dva dny přes šedesát.

Řada z nich se týkala koncepce zpracování celého tématu, vyvážení jednotlivých částí, skloubení poznatků různých společenskovedních disciplín i přírodovědných oborů. Zde se ukázaly četné disproporce plynoucí ze současného stavu výzkumu (např. vývoj osídlení, výzkum zemědělských sídlišť, atd.) i neúčast historika na práci týmu. Proto někteří účastníci zasedání navrhovali spíše koncepci problémově bilanční (dr. Z. Smetánka, CSc.), zaměřenou více tematicky na vlastní hmot-